

ГУМАНІТАРНА КАТАСТРОФА В УКРАЇНСЬКОМУ МІСТІ ІЗЮМ

ДОЛЯ ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ В УМОВАХ
БОМБАРДУВАНЬ ТА ФАКТИЧНОГО ПЕРЕБУВАННЯ В ОБЛОЗІ

Коротка довідка

24 лютого збройні сили Російської Федерації почали відкрите вторгнення в Україну, яке Amnesty International вважає [актом агресії](#). 3 березня 2022 року Україна та Росія вперше домовилися про створення гуманітарних коридорів для евакуації цивільного населення, проте на практиці їх було відкрито дуже мало. Кілька українських міст фактично живуть в умовах блокади: через майже безперервні обстріли звідти не можуть виїхати мирні жителі й туди неможливо доставити гуманітарну допомогу.

Показовим прикладом того, що чекає на цивільне населення в майже заблокованих населених пунктах, стало невелике місто Ізюм (Харківська область) з населенням близько 56 тисяч осіб. Ситуація в Ізюмі не надто широко висвітлювалась у пресі, хоча понад два тижні місто перебуває на межі гуманітарної катастрофи.

За даними МВС України, перші повідомлення про напади російських військ на Ізюм з'явилися 28 лютого 2022 року. На відеозаписах і фото, зроблених місцевими мешканцями та верифікованих Лабораторією пошуку доказів Amnesty International, видно житлові будинки, пошкоджені російськими ударами. У ніч на 3 березня внаслідок масованих ударів російських збройних сил постраждала житлова забудова на вулицях Українська, Пролетарська, Соборна, Донця-Захаржевського, Героїв Чорнобильців та Старопоштова, а також будівля районного відділку поліції в Ізюмі¹.

За даними ЗМІ, загинули 8 цивільних, зокрема щонайменше двоє дітей². На верифікованих відеозаписах, зроблених рано-вранці 3 березня, видно великі руйнування будівель по Соборній вулиці, включно з будівлею банку, житловими будинками та магазинами. Один удар було здійснено по центральній міській лікарні, що призвело до сильного руйнування одного крила, як видно з верифікованого відеозапису. За словами заступника міського голови Ізюма Володимира Мацокіна, хворі та поранені на момент нападу перебували в підвалі³. Внаслідок ударів у більшості житлових районів міста відсутні електрика, газ, опалення та мобільний зв'язок.

Через інтенсивні обстріли важко, а часто й зовсім неможливо проводити евакуацію цивільних та доставляти в місто гуманітарну допомогу. Евакуйовані люди повідомили, що більшість магазинів міста знищено або ж їх довелося закрити. За словами голови Харківської ОДА Олега Синегубова, на початку березня російські війська зайшли в місто, однак так і не змогли його захопити, тож фактично тримають Ізюм в облозі⁴. Через інтенсивні обстріли 9 березня владі вдалося евакуйовати лише 250 осіб замість запланованих 5000 осіб⁵. Десятого березня було евакуйовано до 2000 осіб⁶. Окрім

¹ Генеральна прокуратура України, «Авіаційний обстріл міста Ізюм на Харківщині — розпочаті кримінальні провадження», офіційний телеграм-канал, 3 березня 2022 р., https://t.me/pgov_gov_ua/3025.

² «В Ізюмі кількість жертв обстрілу зростає до восьми», Укрінформ, 3 березня 2022 р., <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3418653-v-izumi-kilkist-zertv-obstrilu-zroslo-do-vosmi.html>

³ Володимир Мацокін, пост у Facebook 8 березня 2022 р., <https://www.facebook.com/volodymyr.matsokin/posts/7675042065901336>.

⁴ Олег Синегубов, голова Харківської ОДА, пост у Facebook 8 березня 2022 р., <https://www.facebook.com/100044020894667/videos/4898838953497269/>

⁵ Денис Карловський, «3 Ізюма не змогли евакуйовати 5 тисяч мешканців через сильні обстріли окупантів», Українська правда, 9 березня 2022 р., <https://www.pravda.com.ua/news/2022/03/9/7329827/>

⁶ Телеграм-канал «Оперативний ЗСУ» з посиланням на голову Харківської ОДА Олега Синегубова, 10 березня 2022 р., <https://t.me/operativnoZSU/12586>.

місцевої влади, евакуацією людей також займалися місцеві волонтери й активісти на приватних авто — з величезним ризиком для власного життя. Вони працюють без належного фінансування, без необхідних заходів безпеки та без психологічної підтримки.

Попри всі зусилля, що докладаються для евакуації, чимало місцевих мешканців, зокрема дітей, літніх людей та людей з інвалідністю, залишаються в підвалах і сховищах Ізюма в жахливих умовах. У них закінчуються, або ж уже закінчилися, харчові продукти та вода. Ізюму терміново потрібен гуманітарний коридор, яким з міста могли б безпечно евакуюватися охочі виїхати звідти мирні мешканці, а в місто можна було б доставити гуманітарний вантаж для тих, хто досі там залишається.

З 8 по 12 березня представники Amnesty International поговорили з 26 мешканцями Ізюма, які щойно евакуювалися звідти. Їхні свідчення складаються в катастрофічну картину ситуації в місті. До того ж ситуація стрімко погіршується, тому опис ситуації в цьому брифінгу демонструє лише стан у місті на момент евакуації опитаних мешканців Ізюма.

Мета цього документа — розповісти про долю мирного населення українських міст, які випадають зі сфери суспільної уваги, в яких точаться бої або відбувається блокада їх російськими силами, через що й без того важка гуманітарна ситуація стрімко погіршується. Документ також має на меті закликати міжнародну спільноту нарощувати зусилля щодо відкриття надійних гуманітарних коридорів для евакуації мирного населення та забезпечення людей, які залишаються в заблокованих містах, гуманітарною допомогою.

Удари по житлових районах

Усі опитані розповіли, що удари російських сил нищили чи пошкоджували цивільну інфраструктуру, зокрема житлові будинки, школи, дитячі садки, медичні заклади та продуктові магазини. Усі мешканці Ізюма наголошували, що ні в самому місті, ні поряд з ним немає жодних військових баз. Два респонденти зазначили, що потрапили під перехресний обстріл сторін, що воюють, які вели бої за контроль над містом у населених районах. Ще одна людина повідомила, що кілька українських бійців розмістилися в одній із квартир його будинку, і їх звідти намагалися вибити. Всі інші опитані наголошували, що поблизу їхніх сильно зруйнованих районів не було жодних явних військових об'єктів.

Світлана (72 роки), ВПО, у минулому мешканка Донецька, сказала:

«Коли вони почали нас бомбити, 3 чи 4 березня, ми більше не могли вийти надвір. Вдень і вночі пускали ракети... Якщо це триватиме ще кілька днів, то від людей та міста нічого не залишиться. Наше місто стирають з лиця землі»⁷.

Людмила (75 років), у минулому мешканка Донецька, а тепер також ВПО, жила в Ізюмі в орендованій кімнаті. Вона підтвердила:

⁷ Світлана, телефонне інтерв'ю Amnesty International, 9 березня 2022 р. Повне ім'я відоме Amnesty International, але не розголошується з міркувань безпеки.

«Жахливі обстріли йдуть щодня, у моїй кімнаті вибило вікна, квартири інших людей зруйновані в нуль. У центрі міста нічого не залишилося, жодного кіоску, жодного магазину, все зрівняли із землею»⁸.

Схоже, що найбільших руйнувань зазнали деякі житлові райони приватного сектору. Наталія з кварталу Нижнє місто, будинок якої розташований поруч з Ізюмською санітарною станцією, сказала:

«Приватний сектор страшенно обстрілюють... Варто тільки вийти на вулицю, і одразу потрапляєш під вогонь... Сьогодні ми прощалися з життям. Ми бачили, як горять усі будинки навколо. Наш будинок поки стояв, але ми розуміли, що будемо наступними»⁹.

За словами Максима, евакуйованого з Ізюма 10 березня, його квартиру розбомбили в найперші дні. Його сім'я спустилася в підвал, а по місту завдавали ударів з по 15 годин поспіль з невеликими перервами¹⁰. Наталія з вулиці Покровської повідомила, що їхня п'ятиповерхівка загорілась, коли мешканці перебували в підвалі. Вони витратили свої запаси води, намагаючись зупинити вогонь. Через інтенсивний обстріл пожежники не змогли їм допомогти¹¹. Евакуйований 11 березня Олександр бачив подібну ситуацію на вулиці Хлібозаводській. Він розповів, що будівля горіла, люди кричали та кликали на допомогу, але стрілянина не припинялася. Було неможливо їм допомогти та загасити вогонь, бо місто залишилося без води. Олександр вважає, що атаки на мирних мешканців були навмисними:

«Коли привозять хліб чи воду, люди збираються біля вантажівки, і тут [російські сили] починають обстрілювати... Варто людям вишикуватися в чергу за хлібом, по них б'ють снаряди... Вантажівка стоїть 10–15 хвилин і їде, і це зрозуміло: люди [водії вантажівок] теж хочуть жити»¹².

Удари були настільки безперервними й інтенсивними, що люди часто не могли вибратися з укриттів і піти до себе в квартиру по їжу, воду та одяг. *«Особливо 9 та 10 березня масовані обстріли не припинялися. Наш будинок почав тріщати по швах, піднятися до себе за якимись речами було неможливо, собаку вигуляти неможливо»,* — сказав Андрій, евакуйований з Ізюма 11 березня. Він також розповів, як вирішив дещо забрати з гаража за чотири хвилин ходьби від підвалу: *«Почався інтенсивний обстріл, і зрештою я дев'ять годин провів у підвалі гаража, не міг вийти назовні»¹³.*

⁸ Людмила, телефонне інтерв'ю Amnesty International, 10 березня 2022 р. Повне ім'я не розголошується з міркувань безпеки.

⁹ Наталія, телефонне інтерв'ю Amnesty International, 11 березня 2022 р. Повне ім'я не розголошується з міркувань безпеки.

¹⁰ Максим, телефонне інтерв'ю Amnesty International, 10 березня 2022 р. Повне ім'я не розголошується з міркувань безпеки.

¹¹ Наталія, телефонне інтерв'ю Amnesty International, 11 березня 2022 р.

¹² Олександр, телефонне інтерв'ю Amnesty International, 11 березня 2022 р. Повне ім'я не розголошується з міркувань безпеки.

¹³ Андрій, телефонне інтерв'ю Amnesty International, 11 березня 2022 р. Повне ім'я відоме Amnesty International, але не розголошується з міркувань безпеки.

Життя в підвалах

Через інтенсивні атаки мирним мешканцям довелося перебратися в підвали. За словами опитаних, у місті майже немає обладнаних сховищ, і люди ховаються в підвалах своїх будинків чи прилеглих шкіл, які недостатньо безпечні, переповнені та не мають належних санітарних умов. Іноді люди переміщуються з підвалу в підвал в надії знайти більш якісне укриття.

Марина, якій вдалося втекти у Святогірськ на кілька днів раніше, розповідає про своїх батьків:

«Мої батьки сидять там у погребі без зв'язку з зовнішнім світом. Це такий маленький підвал, не призначений для життя. Звичайне підвальне приміщення, не бомбосховище, ніякого захисту по суті... Вони сидять там у маленькому приміщенні, там же і справляють потребу»¹⁴.

Уже кілька днів Марина не отримує звісток від батьків, бо з Ізюмом немає жодного зв'язку.

«Ми були у сховищі під шкільною будівлею, 270 людей, четверта частина — діти, решта дорослих... Усі сиділи на головах одне в одного. Наша власність у бомбосховищі була парта та два стільці. Єдиний плюс — оскільки там було 270 людей, усередині було тепло. В інших підвалах було дуже холодно», — сказала Світлана¹⁵.

Світлана, ВПО з Донецька, яку ми вже цитували вище, також додала, що мешканці підвалів використовували шкільний туалет, і через відсутність води чоловіки набирали сніг у відра, розтоплювали його, і воду, що утворилася, використовували для туалету.

У мешканців Ізюма немає електрики, газу, опалення та засобів зв'язку.

«У нас не було газу, води та електрики. Ми намагалися зловити сигнал на мобільному, але не виходило. Незрозуміло, глушать телефонний сигнал чи лінії зв'язку зруйновані. Хлопці кажуть, що сигнал глушать спеціально, бо не ловив жоден із стільникових операторів. Тільки раз нам вдалося додзвонитися до родичів»,— сказала Софія з вулиці Кленової¹⁶.

Забезпеченість людей продовольством залежала від того, чи зробили вони достатньо запасів до кризи та чи могли потім до них дістатися. *«Їжу до того, як почали бомбити, ми купити встигли. Їжі було мало. Сусіди ділилися одне з одним усім, що в них було», — сказала Софія¹⁷.*

¹⁴ Марина, телефонне інтерв'ю Amnesty International, 9 березня 2022 р. Повне ім'я не розголошується з міркувань безпеки.

¹⁵ Світлана, телефонне інтерв'ю Amnesty International, 9 березня 2022 р.

¹⁶ Софія, телефонне інтерв'ю Amnesty International, 9 березня 2022 р. Повне ім'я не розголошується з міркувань безпеки.

¹⁷ Там само.

«Ми провели шість днів у погребі. Він дуже маленький, там доводиться стояти, лягти неможливо. Щойно була перерва [в обстрілах], ми швидко вибігали та збирали яйця з-під курей, пили ці яйця. Наша дитина була голодна, ми майже не їли. У нас були лише залишки черствого хліба, яблука з погребя, солоні огірки та варення. Ми відкривали банки для дитини. Нам не було звідки взяти іншу їжу; ми не могли піти з дому. Все довкола обстрілювалось!» — сказала мешканка приватного будинку Наталія¹⁸.

Сергій з вулиці Південної сказав, що востаннє йому вдалося купити їжі 10 днів тому (приблизно 1 березня):

«Потім усе закрилося. Ми взяли з дому сухарі та харчувалися ними. Зайшли до сусідів. У них вибило двері та вікна. Ми взяли сало та ще децю з холодильника. Після евакуації я зателефонував сусідці й вибачився за це»¹⁹.

Артем, який ховався у фітнес-центрі в підвалі п'ятиповерхового будинку, завбачливо закупив запаси для своєї сім'ї, але так і не зумів до них дістатися попри дуже ризиковану спробу.

«Залишилася одна пляшка води і все. Я психанув, на свій страх і ризик вирішив йти додому. Це за кілометр від мого фітнес-центру. Коли я йшов, чув, як над головою дзижчить безпілотник. Стежить за мною, маленький такий літачок-розвідник. А мені що, я йду та й іду. Я дійшов до центральної поліклініки, і тут артилерія почала стріляти одне в одного. Росіяни стояли приблизно на в'їзді до міста, за привокзальним ринком та вокзалом. Наші хлопці [українські сили] стояли біля Кременця. У них справжня дуель, вони одне в одного стріляють. І все це просто в мене над головою пролітало. Всю дорогу. Коли [до дому] залишалось метрів 400, я побачив, як снаряди падають у мене на шляху, пара будинків горіли... Я зрозумів, що йти далі — самогубство, і пішов назад»²⁰.

Поки в місті була електрика, люди використовували мультиварки, а найсміливіші підіймалися до себе додому та готували для себе й інших. Коли електрика відключилася, люди їли холодну їжу або намагалися палити у дворах багаття. Однак це часто було неможливо через масовані обстріли.

Часом до міста доставляли гуманітарну допомогу і хліб, але через дефіцит і відсутність зв'язку все це потрапляло лише до частини цивільних. Ситуація у великих сховищах (часто розташованих у школах), схоже, була трохи кращою. Волонтери знали про них і за можливості доставляли туди продукти. Роман, 45-річний чоловік з інвалідністю, перебував у підвалі школи №5 на проспекті Незалежності. Він сказав:

¹⁸ Наталія, телефонне інтерв'ю Amnesty International, 11 березня 2022 р.

¹⁹ Сергій, телефонне інтерв'ю Amnesty International, 12 березня 2022 р. Повне ім'я відоме Amnesty International, але не розголошується з міркувань безпеки.

²⁰ Артем, телефонне інтерв'ю Amnesty International, 11 березня 2022 р. Повне ім'я не розголошується з міркувань безпеки.

«Волонтери організували підвезення борщу раз на день. Але порції були дуже маленькі, вдвічі менші за стандартну, щоб усім потроху вистачило. Борщ і дві маленькі скибки хліба на людину»²¹.

Хліб до Ізюма доставляли, коли напади дещо стихувалися, але й тоді лише деякі мешканці могли скористатися цією допомогою. Роман розповів нам 9 березня:

«Востаннє хліб підвезли до пам'ятника Волоху на проспекті [Незалежності] три дні тому, 6 березня. Я пішов за хлібом вчора о 9 ранку, і стояла юрба народу. А замість хліба отримали два авіанальоти. Усі розбіглися. Постраждав супермаркет „Бублик“ поряд із пам'ятником Волоху, там вікна вибило. Сьогодні хліба також не було. Пусто було й холодно. Окремо люди стояли по дві-три людини, чекали, але хліба так і не привезли»²².

З водою проблеми ще серйозніші. У багатьох місцях запаси води майже скінчилися. *«Коли ми їхали [евакуювались], то там залишилося три п'ятилітрові каністри води на 55 людей. Я не знаю, як вони виживуть»,* — сказала Тетяна, яка перебувала у сховищі на вулиці Кленовій з п'ятимісячною дитиною²³. Через нестачу води стало важко забезпечувати гігієну дітей.

«Спочатку ми ще мали воду. Ми набирали воду в контейнери, гріли на багатті та споліскували дитину. Але за 2–3 дні вода закінчилася. Тоді ми почали обтирати її вологими серветками. А в неї алергія на серветки, але що вдієш. Дякувати богу, в мене було дитяче харчування. У мене залишався ще кілограм дитячого харчування та 50 підгузків, коли волонтери нас евакуювали»²⁴.

Багато людей підкреслювали, що в підвалах було дуже холодно. Тетяна описувала: *«Було холодно дуже, температура у підвалі була мінусова. Ми кутались у ковдри, завішували двері ковдрами, щоби якимось зберегти тепло»²⁵.*

Олександр сказав: *«Люди сиділи без гарячого харчування, не могли навіть просто чаю попийти. Беруть воду, тримають пляшку в руках, щоб трохи зігріти, а потім п'ють, бо дуже холодно»²⁶.*

Водночас евакуйовані описували, як солідарність допомагала людям триматися. Мешканці самоорганізовувалися, щоб допомагати іншим, прибирати підвали, готувати, працювали позмінно, щоб дати одне одному змогу відпочити, підбадьорювали одне одного між ударами. Світлана сказала: *«Коли бомблять, дорослі починають гратися з дітьми, ігри їм різні пропонують, щоб відволікти. Малюкам кажуть, що це снігова лавина»²⁷.*

²¹ Роман, телефонне інтерв'ю Amnesty International, 9 березня 2022 р. Повне ім'я не розголошується з міркувань безпеки.

²² Там само.

²³ Тетяна, телефонне інтерв'ю Amnesty International, 9 березня 2022 р. Повне ім'я не розголошується з міркувань безпеки.

²⁴ Там само.

²⁵ Там само.

²⁶ Олександр, телефонне інтерв'ю Amnesty International, 11 березня 2022 р.

²⁷ Світлана, телефонне інтерв'ю Amnesty International, 9 березня 2022 р.

Багато опитаних дякували волонтерам, які з величезним ризиком для себе евакуювали громадянське населення під обстрілами та бомбардуваннями, доставляли їжу та воду до міста.

Літні люди та люди з інвалідністю

Знайти сховище під час обстрілів особливо складно для людей з інвалідністю та літніх людей. Багато хто з респондентів сказали, що знають про ситуації, коли немобільних людей із серйозними захворюваннями виявилось неможливо забрати у підвал, і вони так і залишилися у себе в квартирах під сильними обстрілами. Медичної допомоги немає, люди могли приймати лише ті ліки, що були в них вдома.

«Багато літніх людей [з обмеженою мобільністю] залишилися у себе в будинках... У них немає їжі, вони там помирають!.. Я знаю одну літню жінку, що лежить у ванні. Рідні не змогли забрати її під обстрілом із „Градів“. Сьогодні один чоловік поніс їжу хворому родичу, і його поранили в ногу. Ми обробляли та перев'язували рану», — сказала Марина.

Вікторія розповіла нам про літнього чоловіка, який залишився у своїй квартирі на вулиці Надозерній. Її також турбувало те, що люди зі зниженим слухом не чують оголошень про евакуацію на вулиці та не можуть покликати на допомогу²⁸.

«У нас у підвалі був чоловік лежачий. Його вчора принесли. До цього він був у себе у квартирі з вибитими шибками. У нього був інсульт і дуже складний перелом ноги, він ходити не може», — сказала Наталія²⁹.

Чоловік з інвалідністю Роман розповів, що свій останній день і ніч перед евакуацією провів удома, бо в підвалі стало зовсім нестерпно. Через сидіння на стільці в незмінному положенні в нього з'явилися пролежні.

«Десять днів ми сиділи на стільцях у сховищі. У людей так набрякали ноги, що вони ходити не могли. Зайняти горизонтальне положення було неможливо через тисняву.... Старим тільки вночі давали лягти. А решта сиділи. У мене ноги набрякли. У мене інвалідність, діабет і гіпертонія, я просто більше не міг там перебувати. Я був у такому стані, що хоч на підлогу падай, мов потьмарилося. Я вирішив: що буде — те буде, — і пішов додому»³⁰.

Фаїна Анатоліївна (81 рік) провела цілий тиждень у сховищі разом зі своїм собакою Мілкою. Вона розповіла, що народилася під час Другої світової війни й навіть тоді в Ізюмі не було таких руйнувань. «Я-то спокійна, я за себе не боюся» — сказала вона,

²⁸ Вікторія, телефонне інтерв'ю Amnesty International, 11 березня 2022 р. Повне ім'я не розголошується з міркувань безпеки.

²⁹ Наталія, телефонне інтерв'ю Amnesty International, 11 березня 2022 р.

³⁰ Роман, телефонне інтерв'ю Amnesty International, 9 березня 2022 р. Повне ім'я не розголошується з міркувань безпеки.

додавши, як важко бачити, як «бомби падають на голови маленьких дітей, [бачити] всіх покалічених і поранених»³¹.

Захист переміщених мешканців Ізюма

Евакуація — захід надзвичайно ризикований і для мешканців Ізюма, і для тих, хто їм допомагає. Цивільних, опитаних Amnesty International, вивезли у Святогірськ — місто на Донеччині, яке раніше було центром місцевого туризму та відпочинку. Ті, кому вдалося вирватися, тривожаться за те, що буде в майбутньому з їхньою безпекою та здоров'ям.

Представник місцевої благодійної організації, яка за допомогою волонтерів організує евакуацію, пояснив:

«З медициною тут все погано. Тут завжди була лише одна амбулаторія у Святогірську, з двома героїчними лікарями. А всі аналізи, обстеження проводились у Слов'янську, Краматорську, Харкові та інших містах. Тепер це неможливо. Переселенцям, які прибувають, потрібні спеціальні ліки, інсулін, специфічні препарати. В аптеках пусто, ліків немає. У жінок від довгого сидіння в підвалах цистит — у нас немає таких ліків. Ті, хто на інсуліні, кажуть, що в них залишилося інсуліну на день-два, а що далі? Нам ще потрібні протисудомні та інші спеціальні медикаменти. Їх неможливо дістати»³².

Ще одне велике питання — безпека.

«Святогірськ дуже маленький та дуже небезпечний з погляду логістики. Це транспортний вузол, що сполучає Луганську та Донецьку області з Харковом. Тут багато переселенців, які в останні дні приїхали з інших міст. Це небезпечно, що тут зібралася така велика кількість людей, багато людей похилого віку, людей з інвалідністю. Є проблеми з тим, щоб переказати сюди гроші. Дуже складно доставляти продукти. Тут будь-якої миті може статися ще один Маріуполь або Ізюм. Немає аптек першої допомоги, неможливо знайти джгуту для поранених. Немає кровоспинних препаратів. Немає хірургів. Якщо щось станеться, люди просто будуть тут масово гинути»³³.

Власник фітнес-клубу в Ізюмі Артем каже, що навіть не уявляє, що робитиме далі. На бензоколонках у Святогірську немає палива, тому він не може навіть заправитися та відвезти сім'ю далі, у безпечніші частини України.

«Як я житиму? Як годуватиму свою дитину? Чи зможу я заробляти наступні рік-два? Хто відновить це місто? Коли тут знову будуть вода та опалення? Я

³¹ Фаїна Анатоліївна, телефонне інтерв'ю Amnesty International, 9 березня 2022 р. Повне ім'я відоме Amnesty International, але не розголошується з міркувань безпеки.

³² Працівник місцевої неурядової організації, телефонне інтерв'ю Amnesty International, 8 березня 2022 р. Назва організації та повне ім'я респондента відомі Amnesty International, але не розголошуються з міркувань безпеки.

³³ Там само.

поки що не можуть думати про такі речі. Я тішуся, що сьогодні мені вдалося помитися під гарячим душем. Поки що я не маю надії»³⁴.

Порушення норм міжнародного гуманітарного права

Згідно з міжнародним гуманітарним правом заборонені напади на цивільних осіб та цивільні об'єкти, а також невибіркові напади та напади без дотримання принципу пропорційності. Сили, що нападають, повинні вживати всіх можливих запобіжних заходів, щоб не завдавати шкоди мирному населенню та цивільним об'єктам. Це означає, що слід утримуватися від застосування зброї вибухової дії з високим радіусом ураження — зокрема артилерії, мінометів, некерованих авіабомб — поблизу густонаселених цивільних районів. Застосування зброї невибіркової дії, такої як касетні боєприпаси, забороняється за будь-яких обставин. Забороняється використовувати голод серед цивільного населення як метод ведення війни та нападати на об'єкти, критичні для виживання цивільного населення. Сторони конфлікту повинні дозволяти швидке та безперешкодне провезення гуманітарної допомоги для цивільних осіб, які її потребують, та сприяти йому, за умови, що така гуманітарна допомога має неупереджений характер. Сторони повинні також вжити всіх можливих запобіжних заходів для захисту цивільного населення, яке перебуває під їхнім контролем, від наслідків нападів, для чого, серед іншого, максимально уникати розміщення військових цілей усередині густонаселених районів або поряд з ними. Прямі напади на цивільних осіб і цивільні об'єкти, напади невибіркового характеру та напади, під час яких не дотримується принцип пропорційності, коли гинуть і отримують поранення цивільні особи, становлять воєнні злочини.

Російські військові повинні негайно припинити незаконні напади в Ізюмі та інших українських містах, які перебувають під їхнім контролем або в облозі їхніми силами, та надати гуманітарним організаціям доступ до всього цивільного населення в таких містах. Сторони повинні домовитися про створення продуманих, безпечних гуманітарних коридорів та чесно дотримуватись досягнутих домовленостей. Цивільному населенню, зокрема людям похилого віку та людям з інвалідністю, потрібно виділити доступний транспорт та достатню кількість часу, щоб безпечно виїхати з міста. Міжнародним спостерігачам має бути дозволено вести моніторинг їхнього безпечного виходу.

³⁴ Артем, телефонне інтерв'ю Amnesty International, 11 березня 2022 р.

Amnesty International – це міжнародний рух, що об'єднує понад 7 мільйонів людей, які виступають за світ, у якому правами людини доступні всім.

Наше бачення полягає в тому, щоб кожна людина користувалася всіма правами, закріпленими в Загальній Декларації прав Права людини та в інших міжнародних стандартах у сфері прав людини.

Ми незалежні від будь-яких урядів, політичних ідеологій, економічних інтересів або релігії і фінансуємося в основному за рахунок членських внесків і громадських пожертвувань.

ІНДЕКС: EUR 50/5382/2022
БЕРЕЗЕНЬ 2022
МОВА: УКРАЇНСЬКА
amnesty.org.ua

ЗВ'ЯЖІТЬСЯ З НАМИ

info@amnesty.org
+44 (0)20 7413 5500

**СЛІДКУЙТЕ ЗА
НОВИНАМИ**

<https://www.facebook.com/amnestyua/>
<https://twitter.com/Amnesty-UA>

документа ліцензовано за ліцензією Creative Commons (атрибуція, Некомерційна, Без Похідних, міжнародна 4.0).

[https://creativecommons.org/licenses/by-](https://creativecommons.org/licenses/by-ncnd/4.0/legalcode)

[ncnd/4.0/legalcode](https://creativecommons.org/licenses/by-ncnd/4.0/legalcode) For для отримання додаткової інформації, будь ласка, відвідайте сторінку на нашому сайті:

www.amnesty.org Якщо матеріал належить власнику авторських прав, відмінному від Amnesty International, на цей матеріал не поширюється ліцензія Creative

Commons. Головне фото: © VOLODYMYR MATSOKIN via REUTERS Уперше опубліковано 2022 року Amnesty International Ltd Peter Benenson House, 1 Easton Street London WC1X 0DW, UK

© Amnesty International
2022 Якщо не вказано
інше, вміст цього